

भंनसिंहं देवपूजनं ॥ अघीकेशं जगन्नाथं बागीशं वरदायकं ॥ गुणत्रयं गुणातीतं गोविंदं
 गरुडध्वजं ॥ जनार्दनं वृत्तानंदं जानकीचक्रं भजयं ॥ प्रणमामि सदा सत्यनारायणः स त
 परं ॥ दुर्गमं विषमं चोपदेशं त्रिपरिधीति ॥ विविधा यत्सुखं विविधं दुःखेषु तथान्येषु
 विषयं ॥ नमाम्येतानि संकीर्त्य इप्सितं फलमाप्नुयात् ॥ सत्यनारायणं देवं वंदे हंकाः
 मदप्रभुं ॥ लीलया वतंतं विष्णुये नतस्मै नमो नमः ॥ इति दक्षिणादानं ॥ ॥ अथ कथा ॥
 एकदा मुनयः सर्वे सर्वलोकहितारता ॥ सुरम्ये नैमिषारणि गोविंदं चक्रुर्मनोरमान् ॥ त

श्रुतरे महातेजा व्यासशिष्यो महायशः ॥ सतशिष्या गणैर्बुद्धसमायातो हरिं स्मरन् ॥ त
 मायां तं स मा लोकां सतं शास्त्रार्थयागरं ॥ मुनिसर्वेषामुत्तमो यशोनका आस्यो जना
 सोपिता न स ह्यस्य प्रज्ञा मुनीन्धरमवै सवान् ॥ नानामदं दुर्बुद्धो सर्वं कर्म विदां वर
 वराशने महाबुद्धिस्तैर्देवैर्मुनिसत्तमो ॥ उवाच स दमो मम सर्वः शिष्यगणैर्कृतः
 ज उ प विष्टं तं स तं शोनको मुनिसत्तमः ॥ वद्यां जलिमिमां वाचमुवाच विनयाच्चि
 तः ॥ शोनक उवाच ॥ महर्षे सत सर्वं कलिका लेसमागते ॥ केनोपायेन भग

राम
 १

विसि सर्वदा ॥ मृणु शोनक वक्ष्यामि यत्तु यात्रो नुमिष्यते ॥ नारदेनैव मुक्तः स नृपगवान्
 कमलायति ॥ सुरैर्व्ययधेवा हतकृणुश्च समाहिता ॥ एकदा नारदो योगी नरानुग्रहका
 समा ॥ पर्वतं विविधारुणं लोकान्मत्तं लोकमुपगतः ॥ तत्र दृष्टुं सर्वं नाना दुःखसमन्वितं
 नाना योनिसमुत्पन्नाः क्लिश्यन्ते पापकर्मभिः ॥ केनोपायेन सैते ब्रह्मादुःखनाशो भवेत्तु
 व ॥ इति संक्षिप्तं मत्तं विस्तृतं साक्षात् ॥ तत्र नारायणं देवं वनमासा विभूषितं ॥ दः
 प्पुते देवदेवेशं सौतु स मुपनेकमे ॥ ॥ नारद उवाच ॥ मम त्वेवाग्रजनीत रूपा पानतः

शक्ये॥ आदिम आतहीनायतिर्गुणायगुणात्मना॥ सर्वेषामादिभूताय प्रकृतानामार्जि-
नाशिने॥ सर्वेषामादिभूताय प्रकृतानामार्जिनाशिने॥ अहो नो ब्रूततो विष्णु नारदं प्र-
त्यजायतः॥ ॥ श्रीभगवानुवाच॥ किमर्थमागतोसि त्वं किं ते मनसि व्रजे॥ कथयस्व मह-
भाग तत्सर्वं कथयामि ते॥ ॥ नारद उवाच॥ मर्त्यलोके जना सर्वे नानाशोकसंश्रितः॥
नानाद्योनिसमुत्पन्ना यद्यंते पापकर्मणा॥ तत्कथं समये प्राप्य लघूपायेन न दद॥ ओ-
नुमिहा मितत्सर्वं कथयस्मि यदि ते मयि॥ ॥ श्रीभगवानुवाच॥ तां पृष्ट्व ह्यब्रवीत्स लोका-

नीति - सत्यमेतत्करोम्यहं ॥ ततो निवृत्त्य वा निज्यास्तनंदं तृप्तमागतं ॥ भार्यायै कवि
तं सर्वं वृत्तं वसंतं लिख्यं ॥ तदा वृत्तं करिष्यामि यदा मे संततिर्भवेत् ॥ यत्किं विदिवसः
तस्य भार्या लीलावती सति ॥ गर्भं युक्ता तं दधिना भवद्वर्मपरायण ॥ पूर्णं गर्भं ततो जा
जाता बालिका नातिनिर्मला ॥ दिने दिने वर्द्धमाना शुक्लपद्मे च गता ॥ तत्तं बालिकं सुता
या श्रुत्वा नाति कर्मादि कंच नृपनाम्ना कलावती चेति तन्नामकरणं कृतं ॥ ततो लीलावती
प्राह स्वामि तं मधुरं वचनं करोमि किं मर्त्यं वा परायणं प्रतिश्रुतं ॥ विवाहसमये य
स्याः करिष्यामि वृत्तं प्रिये ॥ इति भार्या स्वमात्मा स्वजगाम नमः प्रति ॥ ततः कलावती

कं न्यावर्द्धतापितवे अति ॥ ६ ॥ कं न्याततः साधुनगरे वंधुनिः सह ॥ मंत्रयिता इतं दूतं
 प्रेषयित्वा स्वधर्मवित् ॥ विद्या हर्षं च कं न्याया वरं श्रेष्ठं विना रयेत् ॥ तेना ॥ ६ ॥
 तो लोको वनं नगरं ययो ॥ तस्मादेकं वलि कृपुत्रे समादाया गतो ह्यसि ॥ ६ ॥ दृष्टान्तं पुनरवा
 लं वलि कृपुत्रे गुणान्वितं ॥ शान्तिप्रियं धुनिः सा ऊर्ध्वपरिनुचे न केचिन्म ॥ तस्मा ॥ ६ ॥ नवा
 रं साधुरादूय कं न्या विधिविधानतः ॥ नतो नाप्य च संतेन विस्मृतं वृत्तं मुत्तमं ॥ विद्या
 हसमये प्य स्यात्तेन ह्यो प्रवर्द्धिनुः ॥ तत कालेन क्रियता निजधर्मविद्या वरः ॥ वलिः
 आर्यगतः शीघ्रं जामाता सहितो वलिः ॥ रत्नसारपुरे रथे गत्वा सिंधुसमीपतः ॥ वा

रामः
 १०

शि शं कुरुते साधु जामात्रा श्रीमता सह ॥ पुरीं निर्माय नगरे वंधुके तो नृपस्य व ॥ एतस्मि
 त्रेव काले नु सत्यं नारायण प्रभुः ॥ भ्रष्टं प्रति समा लोका शपंतस्मै प्रदत्तवान् ॥ ततः प्र
 भृतियान् कालं महादुःखं भविष्यति ॥ तस्मिन्नेव दिने रात्रौ धनमादाय तत्करः ॥ तेनैव
 वत्सनायाति पृष्टुदेशं वि लोकाय न ॥ सत्यं आद्या वकान् दूता नृप्याभीतेन चेतसा ॥
 न संल्लाप्य न वै वगतः शीघ्रं मुमुक्षुः ॥ ततो दूताः समायाता यत्रास्ते सज्ज ॥
 ६ ॥ नृपधनेन तत्र च आदूता वलि कृपुतो ॥ हर्षं पुनरवा वमाता उरु नृपस्य ॥

नत्करोँ दौ समानीनौ विलोका तापय प्रभोः॥ तेना ह प्रस्तनः शीघ्रं दृष्टं धातुना दुःखे ॥ तथा
 पवित्रा पितृमहो महादुर्गे कारागारे विचारयन् ॥ ॥ सतगुवा ॥ मायया सत्यदेवस्य
 न प्रतंत न त्रयोर्वच ॥ ततस्तपोधनं यच्च गृहीतं चंद्रकेतुना ॥ तदा पावनयोगे हो भव्यो
 चंद्रः खिताभवत् ॥ चोरेण पितृ तं सर्वं गृहं यच्च स्थितं धनं ॥ आश्रित्याश्रितमायुक्ताः
 सुनिधासा निधी ॥ ३३ ॥ अत्र विना पुरो भूता भ्रमते बहू हे गृहे ॥ तथा कलानतीक न्या
 भ्रमते पुनि वासरं ॥ एकस्मिं दिवसे रात्रौ सुधातादि जमं दिशं ॥ गत्वा पश्य कथां अत्रा
 वरं यावत्ति वांछिता ॥ प्रसादमस्त एं कृत्वा ययौ रात्रौ गृहं प्रति ॥ न तोली लावती क न्या

नाम
 ११

अस्तं ग्रामासना भृशं ॥ पुत्रिरात्रौ स्थिता कुत्र किं ते मम सितवर्त्तते ॥ द्विजालये वृत्तं मानदृष्टः
 वांछितसिद्धिदं ॥ तद्गत्वा कन्यकावाकां वृत्तं कर्तुं समुद्यतः ॥ समुत्तासावलि कुजाय्या सत्य
 नारायणस्य च ॥ वृत्तं हि कुं रसाध्वी वं वं भुविः स्व जनै सह ॥ न ह्यु जामातरो द्विप्रमागच्छे
 नाममा शुभम् ॥ इति देवघरं ग्रावे सत्यदेवं पुनः पुनः ॥ अथाधंच ननु मे जामातुष्यं नु मे
 हसि ॥ वृत्ते न तस्या तुष्टोत्तो सत्यनारायण प्रभु ॥ दर्शयामा सत्य प्रंहि चंद्रकेतुन
 नृपो नमः ॥ वंदि नो मो वयं प्रातवलि जौ नृप स नमः ॥ देयं धनं च तस्य सर्वं वि सिपु नृह
 तं वयम् ॥ नो नेत्वा नामाशिष्या मिसरा ज्यं धनं पुत्रकां ॥ एवमाभाष्य राजा तं ध्या न ग

म्योजवत्प्रभुः॥ नतः प्रजातसमये राजा ब्रह्मजनेः सह॥ उपविश्य लज्जाम ओषा हं नः न
 नं प्रति॥ वडो म हाज नो शिष्टं मो वयं वणिक् सुतो॥ इति राजो वचः॥ अत्ता मो वयि
 महाजने॥ समानीय नृपत्या ये प्रो बुः। सवित्रया न्विता॥ आनीतो ह्यो वणिक् पुत्रो नृके
 निग उ वं धनार॥ ततो महाज नो तत्वा च इके तु नृये न्न मम्॥ स्मृत्वा व पूर्व वृत्तां तं विष्मया
 इय विहृतो॥ राजा वणिक् सुतो वी भो प्रो वा बसा दरं व व॥ दे वा त्या स महदुः ख इयाः
 नी नास्ति मे जयम्॥ इ दानीं मे व मुक्त स्तं सुर कर्मा दिकं व रः॥ ततो नृपः व र व्री ना तः
 न्यर्ण र त्व विभू वणे॥ अलं कृत्य वणिक् पुत्रो व नसा प्र णय न भू श॥ पुराणी तं व य द

सम.
 १२

व्यं धि पुणी कृत्य द न्न वान॥ प्रो वा व तै ततो राजा गच्छता बोधि जा व्यु मम्॥ राजानं प्रणि प्रता
 ह गंत व्यं त न् प्रसा दतः॥ यत्रो कृत्वा ततो सा बु मंग ला वा र पूर्व का॥ बाल एण व ध नं द ह्य
 समये न ग रं य यो॥ किं य द रं ग ते सा धो स त्प ना रा य ण प्र भुः॥ जि हा सा कृतं वा सा प्रो किं
 म स्मि त र णो ग तं॥ ततो महा ज नो म त्रौ हे ल या व प्र ह ल्ये व॥ कथं पृ छ सि नो द स्मि न्मु द्रां
 किं व भु मि छ सि॥ ल ता प द्वा दि कं वे व च त्रे त र णो म म॥ नि ष्ट रं व व व अ त्ता त त्वे भ व
 नु त छ व॥ ए व पु त्ता ग तः शी चुं द रा डी त स्य स मी प तः॥ किं य दू र त तो ग त्वा लि तः सिं ह
 त मी प तः॥ ग ते दं रि नि शा धू श कृत नि त्प कृ प त्त दा॥ उ त्थि तो त र निं द द्वा वि ह्म

मये॥ दृष्ट्वा लतादिकं वै व मरुतिना न्यप न प्रवि॥ ल भ्र सं हो व णि कू पु त्त त न वि ता प रो ॥
 जामाता दुहिता कांतो व व नं वे द म व वी त ॥ कि म र्च कू रु खे शो कं शा पा दे त त्र उ दि न ॥ श
 क्य ते ते न स र्वे हि क र्त्तुं ह नु त स न श य ॥ अ त लो ह र णं यामो वां हि ता र्थो न वि व्य ति ॥ जा
 मानु अ व वः अ त्वा त त्स का सं ज ग ल दा ॥ दृष्ट्वा व दं डि नं न क्ता न त्वा प्रो वा व त्सा द रं ॥
 या दुरा त्म ना दे व मु षो हं त व मा य या ॥ य दु क्तं त द्वा ना च दो षं मे सं तु म ह ति ॥ य त पं
 रि रु ताः स र्वे स मा ता रा हि सा च वः ॥ पु नः पु नः स नो न त्वा रु रो द शो क सं कु लः ॥ त मु वा त म
 व त तो दं डी वि ल यं तं वि क्य व ॥ मा रो डी म ए म वा क्यं म म पू जा प रा इ नु र्व ॥ मा म तः ॥

शायदुर्बुद्धे त भ्रं दुः खं पु रु षु क्ता ॥ त दु ल्भा भ ग व द्वा क्यं तु लिं क र्त्तुं स मु श तः ॥ ॥ सा दु
 रु वा च ॥ त्व मा यामो हि ता स र्वे वृ षा वो स्त्रि दि वो क स ॥ न जा नं ति गु णं रू पं त वा अ र्थः
 मि दं वि भो ॥ म रू हं प्रा कृ क यं जा नो मो हि त त्त व मा य या ॥ प्र सी द पू न ये इ त्ता य था
 वि न व स न वे ॥ पु त्रं वि त्रं व म अ तं पा हि मां श र णा ग तां ॥ अ त्वा तु म्मा नि द वा क्यं परि
 तु षो न ना दे त ॥ व रं व वां हि तं द त्वा न त्रै वां त र धी य तः ॥ त तो लो ना व मा रु ह्य दृ ष्ट्वा
 ला दि घृ ति तं ॥ कृ प या स त्प दे व त्प ति हं त र्वं व ता हि तं ॥ इ त्यु क्ता स न नैः सा कं प
 रु त्वा य चा वि धि ॥ ह र्वे ण म ह ता सा पु प्र या नं व र को हि नः ॥ ना व स वा सु रं

शमगमत्रद॥ततो जामातरं ग्राह्यं पुश्यं वत्सतरि मम॥रुतं च प्रेषयामास निजविने
 तले॥ततो लीनगता सा धुना यो विरौक्यत॥उवाच वादितं वाक्यं न त्वा व
 जलिस्थदा॥तदेतु नगरस्थे व जामात्रा सहितो वणिक्॥आगते वंधुवर्गे श्रुत्वा तैर्विदुः
 विचेत्ताया॥अत्राह तं पुत्राद्या काम हा हर्षं पुता सती॥सत्यं ज्ञातं वाक्यं न प्रोः
 यावत्तनुजां प्रति॥वृजानि श्री पुमागच्छ तां पुतं दर्शनाय व॥इति आ ववः श्रुत्वा वृत्तं
 कृत्वा समाप्य व॥प्रसादं च परित्यज्य गता सा वपतिं प्रति॥तत्र रूषः सत्यं देवो न शी
 रं तरणिं तथा॥संक्षुब्धं व धनैः सार्कं जले तस्मिन् मज्जयत्॥ततः कलावती दीना वि

तमः
 १३

लोका वनि जंपुति॥शोके नम हता तत्र रुदंति वापत इवि॥दृष्ट्वा तया विधाकं न्यां न दृष्ट्वा
 तत्पतिं तारि॥भीते न मनसा सा भुक्ति माश्चर्यं मिदं विविचि॥विविच्य मानास्ते सर्वे व भूषु
 स्तारिया रुका॥ततो लीलावती सा धी दृष्ट्वा सा विहला सती॥विललापा निदुःखेन न
 तारिं वेदमवुवीत्॥इदानीं नो कथा सा र्कं भूदृष्ट्वा भूदलं क्षितं॥न जाने केन देवेन हेन
 या वा प्रहारिभः॥सत्यं देवस्य मा हा न्य किं तानु शक्यं तेन हि॥इत्युक्त्वा विललापा च
 तत्र ललजने सह॥ततो लीलावती कन्या क्रोडे कृत्वा रते दह॥ततः कलावती कन्या नष्ट
 स्त्री मीनिः दुःखिता॥गृहीत्वा पादुका तस्यानुगमुं च मनो दधौ॥कन्यायाश्चरि

सजायांसु ज्ञानो वणिक् ॥ अतिशो केन संत प्रश्नितया मा सधर्मवित् ॥ हतं हि सत्यं देवेन ज्ञातो हं
 सत्यमायया ॥ सत्यं पूजां करिष्यामि यथाविजववित्तारैः ॥ इति सर्वान्समा दूय कवितेवम
 नोरथं ॥ नत्वा च दुर्गं उवत पूजो सत्यं देव पुनः पुनः ॥ ततस्तु तस्य देवो गगणा दृष्टि जं प्रति ॥
 जगाद वचनं वै वै नै वेद्यमेवमन्य च ॥ अथा तात्त्रामिनं द्रष्टुं यतो ह्यो न वत्येति ॥ नृहं गत्वा
 प्रसादं चेद्भ्या याया तिस्रा पुनः ॥ लघुभर्तु सुतासा धो जविद्या तिन संशया ॥ ततश्च प्राणा
 दं वाक्कां सुखा गगणामेदले ॥ लिपंतदा नृहं गत्वा प्रसादं प्रति नृहं च ॥ स पश्य सुनरो
 गत्यपतिं नावं जनै सह ॥ ततः कथावति तुष्टा जगाद पितरं प्रति ॥ पहितात नृहं च ॥ ततः

तमः
 १५

हिविलंबं कुरुष्वेक च ॥ तच्छ्रुत्वा कन्यका वाक्यं संतुष्टो भूः कृणु कुरुष्व ॥ पूजनं सत्यं देवस्य
 कृत्वा विधि विधानतः ॥ धनैर्वै धुगलैसा दुर्जगामणि जनैर्दिरं ॥ मासि मासि वसं को
 त्या पूजां कृत्वा तथाविधां ॥ इह लोके सुखं भुक्त्वा तौ ते सत्यं परं ययौ ॥ अथवा त्वत्प्रः
 वस्थामि मृणुं पुनिसं नमा ॥ आनीदं शधु जोरा जात्र जाया लनतत्यरः ॥ प्रसादं सत्यं
 देवस्य त्वत्को दुःखं मवायस ॥ एकदा स वनं गत्वा हत्वा वहुविधानं पशून् ॥ आगच्छ
 वटमूलं वदह्वा सत्यस्य पूजनं ॥ गोपाः कुर्वन्ति संतुष्टाः सत्यरूपी सनातनम् ॥ त

न प्रस्तादं - - भागां धेनवा न समुद्रमा न॥ एवं प्रजावोसौ देव सत्यं नारायणः प्रभुः॥ चत
रा न्यसुता रोच दातो मोक्ष प्रदत्तवा॥ न किं विविद्यते लोके यत्र स्यात्सत्यं प्रजनाम्॥
इति श्री स्कंद पुराणे रेवा खण्डे श्री सत्यनारायणस्तोत्र कथा समाप्तम्॥ ॥ शुभम्॥

११८

ASHA ARCHIVES

3572